

PATVIRTINTA
Marijampolės profesinio rengimo centro
direktoriaus 2022 m. rugsėjo 7 d.
įsakymu Nr. V1-114

**MARIJAMPOLĖS PROFESINIO RENGIMO CENTRO
DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ ĮTARUS MOKINIŲ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR
(AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Marijampolės profesinio rengimo centras (toliau – Marijampolės PRC) vadovaujasi Marijampolės PRC darbuotojų veiksmų įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), kuris reglamentuoja Marijampolės PRC darbuotojų veiksmus įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas.

2. Aprašo tikslas – siekti kuo anksčiau nustatyti ir motyvuoti mokinius atsisakyti žalingų įpročių, laiku suteikti ankstyvosios intervencijos ir kitos pagalbos priemonės mokiniui ir šeimai, užkirti kelią alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų neteisėtam vartojimui Marijampolės PRC.

3. Apraše naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

3.1. **Psichoaktyvios arba psichiką veikiančios medžiagos** – psichoaktyvios medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus, kurie klasifikuojami pagal Tarptautinės statistinės ligų ir susijusių sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminių ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM). Psichoaktyvių medžiagų samprata apima ne tik narkotikus, veikiančius psichiką, bet ir alkoholį, nikotiną, kofeiną bei lakiąsias medžiagas.

3.2. **Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija** – ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų.

3.3. **Apsvaigimas** – asmens psichikos būseną ar elgesio sutrikdymas, kuriuos sukelia pavartotos psichiką veikiančios medžiagos (narkotinės priemonės, psichotropinės ir kitos svaigosios medžiagos).

3.4. **Apsinuodijimas** – iš išorės į organizmą patekusių nuodų sukelta pataloginė būklė, kurios metu išryškėja tam tikri sveikatos sutrikimai (bendras silpnumas, galvos svaigimas, pykinimas ar vėmimas).

3.5. **Ankstyvoji intervencija** – psichologinės, socialinės pedagoginės pagalbos priemonės, taikomos vaikams po to, kai nustatoma, kad jie vartoja psichiką veikiančias medžiagas, skirtos skatinti nevartoti šių medžiagų.

3.6. **Ankstyvosios intervencijos programa** – tai planingų ir sistemingų priemonių visuma, skirta rizikingos elgsenos nepilnamečiams asmenims nuo 14 metų, kurie eksperimentuoja ar nereguliariai vartoja psichoaktyvias medžiagas (išskyrus tabaką), bet nėra nuo jų priklausomi.

3.7. **Mokinys** – asmuo, kuris mokosi.

3.8. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** – mokinio atstovai pagal įstatymą, t. y. vaiko tėvai, vaiką įvaikinus, – tėviai, nustatius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

3.9. **Mokyklos darbuotojas** – Mokykloje dirbantys pedagogai, administracijos bei kiti darbuotojai.

4. Aprašas parengtas vadovaujantis:

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ĮSAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.3. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro ir MB „Audito projektai“ parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Sveikatos priežiūrą mokyklose vykdančių visuomenės sveikatos specialistų funkcijų, vykdomų pagal visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašą, metodinės rekomendacijos“ (2020).

4.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikmokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

II SKYRIUS

MARIJAMPOLĖS PRC DARBUOTOJŲ VEIKSMAI ĮTARUS MOKINIŲ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR (AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS

5. Marijampolės PRC teritorijoje griežtai draudžiama vartoti ir platinti alkoholį, tabako gaminius ar kitas psichiką veikiančias medžiagas.

6. Marijampolės PRC darbuotojai, įtarę, kad mokinys Marijampolės PRC teritorijoje vartoja tabaką, alkoholį ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas (toliau – psichiką veikiančias medžiagas), yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, nedelsdami informuoja apie tai Marijampolės PRC direktorių ar jo įgaliotus asmenis, taip pat visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą mokykloje (toliau – VSS) jo darbo metu.

7. Marijampolės PRC direktorius ar jo įgalioti asmenys, esant šio Aprašo 6 punkte nurodytoms aplinkybėms, nedelsiant informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus):

7.1. apie įtarimą, kad mokinys vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų ir, kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

7.2. apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPI), kuriose galima nustatyti ar mokinys vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis, paskirti tikslingą gydymą;

7.3. apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą. Taip pat apie šią pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas informuojamas ir mokinys;

7.4. nedelsiant atvykti į Marijampolės PRC pokalbiui ir pasiimti į namus mokinį, apsvaigusį nuo psichiką veikiančių medžiagų.

8. Marijampolės PRC darbuotojai, įtarę kad mokinys Marijampolės PRC teritorijoje yra apsinuodijęs psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus, nedelsiant apie tai informuoja Marijampolės PRC direktorių ar jo įgaliotus asmenis, VSS jo darbo metu.

9. Esant šio Aprašo 8 punkte nurodytai aplinkybei:

9.1. nedelsiant teikiama pirmoji pagalba vadovaujantis Marijampolės PRC Pirmosios pagalbos organizavimo tvarka;

9.2. jeigu mokiniui reikalinga skubi medicinos pagalba, kviečiama greitoji medicinos pagalba;

9.3. mokinį vežant į ASPI, jį lydi Marijampolės PRC administracijos atstovas ar jų paskirtas asmuo ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks informuoti telefonu tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo;

9.4. Marijampolės PRC direktorius ar jo įgalioti asmenys nedelsiant informuoja apie mokinio apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), teritorinės policijos įstaigą ir (ar) Vaiko teisių apsaugos skyrių (toliau – VTAS) pagal mokinio gyvenamąją vietą.

10. Mokinio, vartojančio ir platinančio psichiką veikiančias medžiagas, elgesys aptariamas Marijampolės PRC Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) posėdyje dalyvaujant klasės/grupės mokytojui, mokiniui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) bei kitiems kviestiniams mokinio gerove suinteresuotiems asmenims.

11. Marijampolės PRC VGK posėdyje numatomi tolimesni mokinio elgesio korekcijos veiksmai ir kita pagalba (sudaromas pagalbos planas) bei primenamas netoleravimas mokiniui piktybiškai nuolat pažeisti šio Aprašo 5 punktą.

12. Esant pagrįstiems įtarimams ar faktams, kad mokinys ne kartą vartojo psichiką veikiančias medžiagas, tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie galimybę mokiniui dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje.

13. Tėvams (globėjams, rūpintojams) sutikus, kad mokinys dalyvautų ankstyvosios intervencijos programoje, jie nukreipiami į Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biurą, vykdančią šią programą. Atsisakius dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje, organizuojamas Marijampolės PRC VGK posėdis, kuriame priimamas sprendimas dėl kreipimosi į tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl minimalios priežiūros skyrimo.

14. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) piktybiškai atsisako dalyvauti mokinio Marijampolės PRC VGK posėdžiuose, informuojamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

III. SKYRIUS

MOKINIŲ DAIKTŲ PATIKRINIMAS

15. Marijampolės PRC darbuotojas, kilus pagrįstiems įtarimams, jog mokinys gali turėti draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų, nedelsdamas apie tai informuoja Marijampolės PRC socialinį pedagogą, direktorių ar jo įgaliotus asmenis.

16. Marijampolės PRC direktorius ar jo įgaliotas atstovas turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

17. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Marijampolės PRC darbuotojai, vienas iš jų – socialinis pedagogas, direktoriaus pavaduotojas ar jo įgaliotas atstovas.

18. Paaiškėjus, kad mokinys turi psichiką veikiančių medžiagų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

19. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir jie kviečiami atvykti į Marijampolės PRC.

20. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

21. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas socialinio pedagogo, Marijampolės PRC direktoriaus ar jo įgalioto asmens.

IV. SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Marijampolės PRC direktorius užtikrina, kad būtų įgyvendinama narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija, ankstyvoji intervencija, plėtojamas tarpusavio bendradarbiavimas su vaiko teisių apsaugos tarnybomis, teisėsaugos, sveikatos priežiūros ir rehabilitacijos įstaigomis.

23. Tėvai (globėjai, rūpintojai) atsako už mokinio vartojimą ir (ar) platinimą psichiką veikiančias medžiagas, pagal Lietuvos Respublikos nustatytą tvarką.

24. Informacija apie mokinius, vartojančius psichiką veikiančias medžiagas, turinčius priklausomybę nuo jų, disponuojama tiek, kiek reikalinga mokinio teisei būti sveikam užtikrinti, tačiau nepažeidžiant jo teisės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę, todėl ši informacija gali būti teikiama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
